

E. Ryszka, Tadeusz Shaetz, Antoni Zalewski, Zofia Zaleska, M. Zyndram-Koścalkowski, Bronisław Wanke, prof. W. Wielhorski, prof. Adam Żółtowski i W. Zyburowski. Wykaz senatorów i posłów pochodzi z JPIUSA, sygn. 701/9/7.

21/ Konwencja między Polską a Wielką Brytanią o wzajemnym uznawaniu świadectw rejestracyjnych i innych krajowych dokumentów, dotyczących pomiaru tonnażu statków handlowych, podpisana w Warszawie dnia 16 kwietnia 1934 r. Dziennik Ustaw (Dz. U.) 1935, nr 28, poz. 217.

22/ Konwencja między Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Jego Królewską Mością odnośnie do Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanji i Północnej Irlandji w przedmiocie postępowania w sprawach cywilnych i handlowych, podpisana w Warszawie dnia 26 sierpnia 1931 r. (Dz. U. 1932, nr 55, poz. 533.).

23/ Konwencja między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o przewozie napojów alkoholowych między Polską a Stanami Zjednoczonym Ameryki, podpisana w Warszawie dnia 19 czerwca 1930 r. (Dz. U. 1930 nr 57 poz. 468).

24/ Kowalski Włodzimierz, *Walka dyplomatyczna o miejsce Polski w Europie 1939-1945*, Książka i Wiedza, Warszawa 1967.

25/ *Polacy na frontach II wojny światowej, Bitwa o Anglię i lotnictwo polskie*, http://www.wv2.pl/Bitwa_o_Anglie_i_lotnictwo_polskie.96.html, data pobrania (18 II 2014).

26/ Polski Instytut Dyplomacji im. Ignacego Jana Paderewskiego, *Dyplomacja II Rzeczypospolitej*, <http://pid.gov.pl/pl/multimedia/dyplomacja-ii-rzeczypospolitej> (14 II 2014).

27/ Popiel Karol, *Generał Sikorski w mojej pamięci*, Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1983.

28/ Rada Narodowa Rzeczypospolitej Polskiej, (Dz.U. RP 1939, nr 105, poz. 1109).

29/ Traktat Arbitrażowy między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisany w Waszyngtonie dnia 16 sierpnia 1928 r. (Dz.U. 1930 nr 4 poz. 29).

30/ Traktat ekstradycyjny między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisany w Warszawie dnia 22 listopada 1927 roku, (Dz. U. 1929 nr 45 poz. 372).

31/ Traktat Handlowy i Nawigacyjny pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Zjednoczonym Królestwem, podpisany w Warszawie dnia 26 listopada 1923 r. (Dz. U. 1924 nr 57 poz. 582).

32/ Traktat Koncyljacyjny między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisany w Waszyngtonie dnia 16 sierpnia 1928 r. (Dz.U. 1930 nr 4 poz. 27).

33/ Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Wielką Brytanią o wydawaniu zbiegłych przestępców, podpisany

w Warszawie dnia 11 stycznia 1932 r. (Dz. U. 1934, nr 17, poz. 135).

34/ Traktat Przyjaźni, Handlowy i Praw Konsularnych między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisany w Waszyngtonie dnia 15 czerwca 1931 roku (Dz. U. 1933 nr 49 poz. 384).

35/ Tymowski Michał, Kieniewicz Jan, Holzer Jerzy, *Historia Polski*, Editions Spotkania, Warszawa 1990.

36/ Układ między Rzeczpospolitą Polską a Wielką Brytanią w sprawie ograniczenia zbrojeń morskich, podpisany w Londynie dnia 27 kwietnia 1938 r. (Dz. U. 1938, nr 97, poz. 650).

37/ *Układ Sikorski-Majski, wybór dokumentów*, oprac. Duraczyński Eugeniusz, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1990.

38/ *We the People... 90 Years of Polish-US Diplomatic Ties*, <http://www.muzeumpulaski.pl/html/mynarod.html> (14 II 2014).

39/ *Wojna i okupacja na ziemiach polskich 1939-1945*, red. Góra Władysław, Książka i Wiedza, Warszawa 1984.

40/ 14 PUNKTÓW Prezydenta USA T. W. WILSONA / 08 stycznia 1918r. /, <http://www.armianiemiecka.tpf.pl/Dokument/1918a.htm>, (14 II 2014).

УДК 314.113(71):314.15-026.48«1946 – 1952»

© Віталій Макар
(Чернівці)

ІМІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА КАНАДИ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1945 – 1952)

У статті розглядаються аспекти імміграційної політики Канади після Другої світової війни, які були пов'язані з проблемою біженців та переміщених осіб загалом, а також можливістю у даному контексті імміграції до Канади осіб українського походження. Зазначено, що імміграційна політика була зваженою та залежала від потреб канадського суспільства.

Ключові слова: імміграційна політика, Друга світова війна, переміщені особи, біженці, українська етнічна група.

В. Макар

Иммиграционная политика Канады после Второй мировой войны (1945-1952)

В статье рассматриваются аспекты иммиграционной политики Канады после Второй мировой войны, которые были связаны с проблемой беженцев и перемещенных лиц в целом, а также возмож-

ністю в даному контексті імміграції в Канаду представителів українського походження. Імміграційна політика була сбалансованою і відповідає потребам канадського суспільства.

Ключеві слова: імміграційна політика, Друга світова війна, переміщені особи, беженці, українська етнічна група.

V. Makar

Canadian Immigration Policy after World War II (1945-1952)

The article is dedicated to the formation of Canadian Immigration Policy after World War II which influenced the Canadian government's perspective on the Displaced Persons and Refugees immigration movement in general and Ukrainians in particular. The management of Canadian governmental policy gave a chance to DPs and Refugees to settle in Canada and depended of the capacity of Canadian society.

Key words: immigration policy, World War II, displaced persons, refugees, Ukrainian ethnic group.

Друга світова війна принесла страждання мільйонам людей, особливо на Європейському континенті. Аналогія між світовою війною і проблемою біженців та переміщених осіб очевидна. На момент її закінчення, за різними підрахунками, лише в Європі нараховувалося близько 40 млн. таких осіб¹. Перед світовою громадськістю і зокрема у рішеннях Організації Об'єднаних Націй це питання набуло важливого значення. На першій сесії ООН у 1946 р. питання повернення чи неповнення біженців до своїх країн розглядалося як одне з основних. Розробивши низку документів, котрі були спрямовані на захист прав людини, ООН визначила право на притулок серед найважливіших людських прав. Очевидно, не могла стояти осторонь даної ситуації і Канада, яка вступила до організації 9 листопада 1945 р.². Канадські дебати з імміграційної політики щодо біженців та переміщених осіб розпочалися ще до початку Другої світової війни. Вони були пов'язані із судетськими німцями та німецькими євреями, причому Єврейська громада Канади брала активну участь у цьому обговоренні.

Добре усвідомлюючи, що війна доходить кінця і Канаді доведеться мати справу з імміграцією, дебати щодо імміграційної політики держави набирали нових обертів. Перед канадським суспільством постали два основних питання: по-перше, яку кількість та яких саме іммігрантів може прийняти Канада; по-друге, чи можуть біженці та переміщені особи бути допущені до в'їзду в країну? У дебатах щодо майбутньої імміграційної політики взяли участь як офіційні державні особи, так і представники етнічних організацій.

У даній статті розглядається імміграційна політика Канади щодо переміщених осіб та біженців, у тому числі й українського походження, котрі волею долі опинилися на теренах Європи по завершенні Другої світової війни. Отже, вважаючи за доцільне вивчення проблеми, детальніше розглянемо, що то були за люди – біженці та переміщені особи.

Чергову «велику хвилю» української еміграції склали власне ті особи, котрі потрапили до Канади після Другої світової війни. Попередньо українці іммігрували на Північноамериканський континент з кінця XIX ст. до початку Першої світової війни, а також у міжвоєнний період. Більшість їх походила із Західної України, але було чимало серед них і вихідців з інших регіонів України. Після війни особи українського походження опинилися в зонах окупації західних союзників і були розміщені в таборах для переміщених осіб на території Німеччини та Австрії. Частина з них була репатрійована в перші ж місяці після закінчення війни до СРСР. В той же час близько 250 тис. українських біженців відмовилося від повернення до колишнього Радянського Союзу³. Цій переселенській хвилі були притаманні суто політичні мотиви, чим вона й відрізнялася від попередніх емігрантських потоків до Канади.

За даними, котрі наводять канадські науковці, у 1947 р. в західних окупаційних зонах Німеччини перебувала наступна кількість українців: в англійській – 54580 осіб, в американській – 104024 особи, у французькій – 19026 осіб; у всіх трьох західних окупаційних зонах Австрії – 21893 особи та у великому таборі під Ріміні, що в Італії, – 11 тис. осіб. Вважалося також, що приблизно 100 тис. українців перебували на тих же територіях серед населення або ж переховувалися в лісах⁴.

Найчисельнішою групою серед українських біженців були колишні військовополонені, на яких у разі повернення додому чекало покарання за перебування у полоні. Вони мало вірили оголошеній амністії та агітації радянських представників у таборах для переміщених осіб. Факти засвідчували, що незалежно від обставин полонення практично кожному загрожували репресії. Достатній відсоток серед біженців становили особи, котрі добровільно виїхали до Європи і були незгодні з політикою Радянської держави, а також учасники незалежницьких військових формувань, головню УПА, які спочатку боролися проти радянської влади, а згодом і проти німців. Частина переміщених осіб склали українці, котрі під час війни були примусово вивезені до Німеччини для виконання різного роду робіт. Однак і вони не мали бажання повертатися на батьківщину.

Переселення з Польщі до УРСР протягом 1944-1946 рр. півмільйона українців та здійснення горе-

звісної акції «Вісла» 1947 р. призвело до того, що надії на відтворення Української соборної суверенної держави за допомогою Заходу не справджувалися. Частина активних діячів ОУН та вояків УПА спробувала перейти з Польщі на терени тодішньої УРСР для подальшого ведення визвольних змагань, частина намагалася перебратися на «повернені землі», куди вивозили українців польські власті. Ще інша частина з боями хотіла прорватися через Чехословаччину до західних зон окупації Німеччини⁵.

Згідно з документом розвідувальної групи США, навесні 1947 р., за словами генерала Людвіга Свободи, тодішнього чехословацького міністра оборони, «декілька великих, організованих груп чисельністю від 400 до 600 осіб перейшли на територію Словаччини». Внаслідок воєнних дій проти УПА, за вказаним документом, на території Чехословаччини все ж таки залишилося близько 200 українських партизанів⁶. На жаль, автор не володіє достовірними даними про те, скільки вояків УПА дісталася до Західної Німеччини, однак не викликає сумніву, що вони намагалися добратися до американської зони окупації в Німеччині. І частина з них таки дісталася туди.

Про численні спроби відходу бійців УПА на Захід знаходимо чимало інших прикладів. Так, 10 червня 1947 р. сотня «Громенка» – Михайла Дуди – перейшла в районі Бальниці кордон Польщі з Чехословаччиною та дійшла до американської зони в Німеччині. Боївка «Цока» (прізвище невідоме) у серпні 1947 р. теж перейшла на Захід. Євген Штендера («Прірва») восени 1947 р. перейшов разом з групою вояків УПА на Ольштинщину, а влітку наступного року перебрався до американської окупаційної зони в Німеччині. У 1956 р. він виїхав до Канади і був довголітнім редактором «Літопису УПА»⁷.

Серед інших військових формувань, котрі потрапили до західних зон окупації, була дивізія «Галичина», відома також як Перша Українська дивізія Української національної армії. Всього з 9 тис. українців, які станом на 17 грудня 1946 р. перебували у вже згаданому Ріміні, у Великій Британії з березня 1948 р. опинилося понад 8 тис. українських дивізійників. Потрібно зазначити, що статус «переміщених осіб» вони отримували аж до жовтня того року. З отриманням статусу їх легально допущено до імміграції в Аргентину та США⁸. Але, забігаючи наперед, зауважимо, що в самій Канаді точилися гострі дискусії щодо допуску чи недопуску до країни дивізійників.

Першою країною, яка у травні 1947 р. відкрила свої кордони для масового переселення переміщених осіб загалом, була Велика Британія. Хоча й до того часу окремі особи виїздили шляхом індивідуального переселення до рідних у Канаді, Спо-

лучених Штатах Америки чи Аргентині. Але їхній відсоток був незначним, щоб стати помітним явищем у загальній переселенській акції. Англійська ініціатива та сприятливі поселенські умови надійшли якраз у час погіршення матеріального стану у таборах для переміщених осіб. Завдяки даній схемі переселення частина молодого й працездатного елементу, в основному з Британської окупаційної зони Німеччини, виїхала до Великої Британії.

Біженці та переміщені особи в перші повоєнні роки склали значний відсоток у загальному балансі канадської імміграції. Після завершення війни і до 1953 р. до Канади прибуло близько 180 тис. таких осіб. У даному випадку канадський уряд тісно співпрацював з Міжнародною організацією у справах біженців та Верховним комісаром ООН з цього питання. За кількістю прийнятих біженців Канада на початку 50-х рр. займала друге місце після Сполучених Штатів Америки⁹.

Цілком зрозуміло, що до вказаної кількості орієнтовно належало 35-40 тис. українців, котрі приєдналися до своїх земляків у Канаді. Та імміграція цілком відрізнялася від міграційних процесів попередніх періодів. Це був найбільш складний український переселенський рух до цієї держави. Як зауважив відомий американський історик, іноземний член НАН України Василь Маркусь, генерація, котра прибула на Захід після Другої світової війни, «залишила помітний слід на структурі, методах дії і концепції еміграції»¹⁰.

Деколи наводяться й інші дані стосовно кількості прибулих по Другій світовій війні українців до Канади. Так, наприклад, вказується, що туди прибуло близько 50 тис. українців, причому їх умовно можна поділити на чотири категорії:

- Особи, котрі потрапили до Канади за допомогою міжнародних організацій – 80%;
- Члени польських військових формувань – 10%;
- Українські емігранти, які перебували в західноєвропейських країнах – 7%;
- Бійці Дивізії «Галичина» – 3%¹¹.

Канадський уряд керувався при цьому не стільки почуттям гуманітарної допомоги, як доцільністю імміграції з точки зору соціально-економічного розвитку країни. На сторінках багатьох газет та журналів і навіть з парламентської трибуни лунали заяви, котрі вихваляли імміграцію як необхідну умову прогресу та процвітання Канади. Канадські промисловці в умовах післявоєнного економічного підйому вимагали скасування обмежень на імміграцію й збільшення контингенту привізної робочої сили.

В силу вищесказаного канадська імміграційна політика стосовно осіб українського походження, та й не тільки них, базувалася на збільшенні населення за рахунок імміграції для потреб канад-

ського господарства. Загалом, у канадському середовищі склався стереотип стосовно українців як фермерів та робітників. Це певною мірою зіграло на користь самих же українців, котрі очікували на вирішення своєї долі у Європі. Більша частина з них іммігрувала до Канади в цей час саме за умови праці в сільському господарстві або ж у промисловості.

При розгляді канадської імміграційної політики потрібно враховувати наступні моменти: найбільш важливим елементом у формуванні такої політики було положення пункту 95 ще Акта про Північну Британську Америку від 1867 р., де надавалося право на ведення відповідної політики як федеральному, так і провінційним урядам¹². З огляду на це, деколи урядовцям та парламентарям не вдалося знайти порозуміння з даного питання. Негативно, наприклад, позначилось небажання Квебеку приймати будь-які позитивні рішення імміграційного плану з мотивів, що це може збільшити приплив до провінції прихильників англоканадської орієнтації.

На момент завершення Другої світової війни міграційне законодавство Канади функціонувало згідно з імміграційним Актом від 1910 р., в якому зазначалися основні положення, котрі регулювали імміграцію аж до 1952 р. Також, певною мірою, негативно позначилося розпорядження федеративної влади від березня 1931 р., в якому обмежувалася в'їзд до країни внаслідок економічної депресії. Згідно з даним розпорядженням кваліфіковані робітники та працівники без кваліфікацій були небажаними для в'їзду до Канади особами. Натомість преференції надавалися фермерам, котрі були спроможні власними коштами вести господарство, сільськогосподарським працівникам та прислузі.

Відповідно до імміграційного Акта 1910 р., Кабінет міністрів міг давати розпорядження, котрі б регулювали кількість, етнічний склад та професійний рівень потенційних мігрантів. На початку 1946 р. був створений спеціальний Комітет із вивчення питання повоєнної імміграції до Канади.

Важливим є те, що активну позицію щодо просування інтересів українців зайняв Комітет українців Канади. КУК брав активну участь у дебатах канадського Парламенту, підтримуючи бажання в'їхати до Канади українськими біженцями та переміщеними особами, оскільки їхня етнічна Батьківщина була окупована російським комуністичним режимом.

Зовнішньополітичні чинники також впливали на імміграційну політику Канади. В 1946 р. уряд Великої Британії зробив запит про можливість імміграції до Канади 4 тис. громадян Польщі у зв'язку з їхнім небажанням бути репатрійованими на батьківщину¹³. Канада надала таку можливість цим полякам. Частина з них кваліфікувалася як

сільськогосподарські робітники, інша ж іммігрувала за рахунок програми возз'єднання сімей. Успіх польської схеми призвів до тиску бізнесових груп на державні установи країни з вимогою збільшення квоти імміграції як необхідного атрибуту розвитку канадського господарства. Вже незабаром, а саме наступного року, квота на прийом 5 тис. біженців була затверджена. У 1948 р. ця квота зросла до 40 тис. осіб¹⁴. Безперечно, це зовсім не означало, що на практиці всі бажаючі зможуть переселитися до Канади. В даному контексті доречно навести фрагмент виступу прем'єр-міністра Маккензі Кінга в Палаті Громад канадського парламенту, де він, зокрема, зазначив: «Нова політика (мається на увазі імміграційна. – В.М.) визнає необхідність збільшення населення за рахунок селекційної імміграційної політики для забезпечення потреб економіки»¹⁵. Також він зауважив, що імміграція до Канади не є фундаментальним правом, а радше привілеєм.

Політика канадського уряду щодо українців та інших біженців і переміщених осіб була доволі стриманою в цей період і базувалася на розпорядженнях уряду, котрі, у свою чергу, приймалися під тиском членів парламенту, транспортних компаній, етнічних організацій, включаючи КУК. Крім того, на вироблення імміграційної політики впливала чітка політика держави стосовно перевірки на причетність до військових злочинів, вікових обмежень тощо. Керуючись такими принципами, Канада прийняла впродовж 1947-1952 рр. близько 164 тис. осіб, з яких приблизно 27 тис. були українцями¹⁶.

Вкрай складною проблемою на той час вважалася можливе переселення до Канади бійців дивізії «Галичина», про що йшлося попередньо. Комітет українців Канади докладав усіх зусиль, щоб запевнити уряд Канади у непричетності дивізійників до військових злочинів проти людства. Принагідно нагадаємо, що Велика Британія надала притулок цим особам, попередньо вивчивши стан справ. Радянські намагання здійснити репатріацію дивізії з Італії до СРСР виявилися нереальними після того, коли британське командування прийняло рішення про переведення полонених на територію Східної Англії. Цьому активно сприяли представники української громадськості, що відвідували дивізійників. Зокрема, у березні 1946 р. їх відвідав президент КУК В. Кушнір, у липні того ж року – голова об'єднаних Українських Комітетів допомоги у США і Канаді В. Галан, а наступного року – А. Глинка, член канадського парламенту¹⁷.

Варто зауважити, що серйозним лобістом бійців дивізії «Галичина» стосовно їхньої імміграції до Канади був Б. Панчук, канадець українського походження, котрий у 1940 р. вступив на військо-

ву службу до Канадських королівських повітряних сил і перебував на той час в Об'єднаному Королівстві. За його участі та під його керівництвом було створено Українське центральне допомогове бюро в Лондоні, котре саме займалося питаннями переселення постраждалих на Північноамериканський континент. До його заслуг належить і активне листування з представниками канадського уряду у справі дивізійників, в якому він роз'яснював та підтримував можливість бійців іммігрувати до Канади, оскільки з 1948 р. вони перестали бути військовополоненими.

Канадським урядовим колам у той час було непросто прийняти рішення. Із застереженнями щодо даного питання виступив Конгрес євреїв Канади, вимагаючи повного розслідування щодо можливої участі дивізійників у співпраці та каральних заходах СС. Після відповідних досліджень тільки три особи підпали під категорію небажаних, а натомість з 5 січня 1951 р. після відповідного рішення канадського уряду бійці 1-ї Української дивізії могли іммігрувати до Канади¹⁸.

Приблизно в цей же час з'явилася приватна, обмежена щодо кількості вербованих, пропозиція для переселення фабричних працівників та працівників лісової промисловості до Канади. Однак суворі лікарські вимоги канадської місії призвели до того, що з цих переселень мало скористалися особи українського походження.

На завершення можна зробити наступні висновки: по-перше, канадська імміграційна політика щодо біженців та переміщених осіб була достатньо зваженою та аргументованою і залежала від потреб державного промислово-господарського механізму; по-друге, українська етнічна група Канади після Другої світової війни поповнилася біженцями та переміщеними особами українського походження, причому останні суттєво підсилили позиції українства у громадсько-політичному житті країни; по-третє, переселення українців відбувалося за різними міграційними схемами, де чітко проглядалося бажання канадського уряду заповнити сільськогосподарський та економічний вакуум за рахунок збільшення населення Канади, а також, проводячи власні розслідування, бути застрахованим від небажаних наслідків імміграції; по-четверте, українські організації, зокрема Комітет українців Канади, зайняли активну лобістську позицію і всіма можливими засобами відстоювали права та інтереси своїх співвітчизників.

¹ Малиновська О. Кілька слів до Дня Біженця. – Форум націй. Газета Конгресу національних громад України №9/49, 2006 / <http://forumn.kiev.ua>

² Организация Объединенных Наций. Основные факты. Справочник. Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2000. – С. 346.

³ Luciuk L. Unintended Consequences in Refugee Resettlement: Post-War Ukrainian Refugee Immigration to Canada // *International Migration Review*. – 1986. – Vol.20. – P. 469.

⁴ Kaye V., Swyripa F. Settlement and Colonization // *A Heritage in Transition. Essays in the History of Ukrainians in Canada* / Ed. by Lupul M. – Toronto, 1982. – P. 52-53.

⁵ Макар В. Українське біженство з Закарпаття на Захід внаслідок акції «Вісла» // *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. Збірник наук. праць*. – Чернівці: Рута, 2002. – Вип. 123-124. – С. 78-80.

⁶ Anglo-American Perspectives on the Ukrainian Question 1938-1951. A Documentary Collection. – Kingston: The Limestone Press, 1987. – P. 206.

⁷ Макар В. Вказ. Праця. – С. 79.

⁸ Momryk M. Ukrainian DP Immigration and Government Policy in Canada, 1946-52 / *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II*. Eds. Isajiw W., Boshyk Y., Senkus R. – Edmonton: CIUS, 1992. – P. 423.

⁹ Фурсова Л.Н. Иммиграция и национальное развитие Канады 1946-1970 гг. – М.: Наука, 1975. – С. 136.

¹⁰ Маркусь В. Українська західна діаспора на порозі XXI-го століття // *Українська діаспора*. – 1993. – Ч.3. – С. 28.

¹¹ Luciuk L. Op. cit. – P. 472.

¹² Constitution Acts 1867 to 1982 / <http://laws.justice.gc.ca/en/const/index.html>

¹³ Troper H. The Canadian Government and DPs, 1945-8 / *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II*. Eds. Isajiw W., Boshyk Y., Senkus R. – Edmonton: CIUS, 1992. – P. 408.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Pickersgill J.W., Foster D.F. The MacKenzie King Record. Vol.4, 1947-1948. – University of Toronto Press, 1970. – P. 35.

¹⁶ Report of the Department of Citizenship and Immigration for the Fiscal Year Ended March 31, 1952. – Ottawa, 1952.

¹⁷ Боляновський А. Дивізія «Галичина». Історія. – Львів, 2000. – С. 374.

¹⁸ Momryk M. Op. cit. – P. 425.

УДК [327(498):061.1ЄС]«1990/1995»

© Любов Мельничук
(Чернівці)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН РУМУНІЇ ТА ЄС НА КОНСУЛЬТАТИВНОМУ ЕТАПІ ІНТЕГРАЦІЇ (1990-1995 рр.)

Автор статті досліджує специфіку співпраці Румунії та ЄС у першій половині 1990-х рр. Інтенсифікація інтеграційних процесів на початку 1990-х рр., якісна та кількісна трансформація ЄС зумовили розробку нової стратегії ЄС щодо відносин з країнами ЦЄС. У статті проаналізовано фактори